

VEIÐIMÁLASTOFNUNIN

Þórir Dan Jónsson.

RANNSÓNARÁÆTLUN FYRIR FISKIHVERFI STAÐARÁR
OG HAGAVATNS:

Borgarnesi, mars 1983

Veiðimálastofnunin
Vesturlandsdeild
Borgarnesi.

Þórir Dan Jónsson.

Rannsóknaráætlun fyrir fiskihverfi Staðarár og Hagavatns.

INNGANGUR.

Á vatnasvæði Staðarár og Hagavatns er alla ferskvatnsfiska Íslands að finna, þ.e. lax, urriða, bleikju, hornsíli og ál.

Litlar rannsóknir hafa verið gerðar á sjóbirtingi og sjóbleikju hér á landi. T.d. er ekkert vitað um stofnstærðir, veiðiálag eða göngur fiskanna eftir að í ferskvatn er komið.

Samkeppni um fæðu og pláss er mikil meðal laxfiskanna og hefur laxinn oft betur í þeirri viðureign, séu viss skilyrði uppfyllt (m.a. hitastig og straumhraði). Reynslan hefur sýnt að víða þar sem laxaseiði hafa verið sett í ár hefur sjávangengnum silungi fækkað verulega.

Með seiðasleppingum, fyrst og fremst í Hagavatn, er unnt að auka laxagengd í Staðará, en slíkt gæti hinsvegar haft afdrifaríkar afleiðingar á sjóbirting og sjóbleikju ef þau alast upp í Hagavatni. Ef sjóbirtingur elst aðallega upp í Vallá og sjóbleikja í Barnalæk ætti sjógengnum silungi hinsvegar ekki að stafa mikil hættu af laxaseiðasleppingum í Hagavatn.

Skýrsla sem gerð var um frumrannsóknir 1979 fylgir hér með til frekari glöggvunar.

MARKMIÐ.

Markmið rannsókna er að meta stofnstærð silungs og lax, veiðiálag, endurheimtur laxaseiða og silungs úr sjó. Samanburður á stangarveiði og netaveiði verður einnig gerður. Hugsanlega tekur 5 tekur stangarveiði hlutfallslega meira af ókynþroska fiski en netaveiðin. Slíkt getur í sumum tilfellum verið hættulegt fiskstofni, eins og sjóbirtingi og sjóbleikju, þar sem fiskarnir ganga mörgum sinnum **til sjávar áður en þeir ná kynþroska.**

Hugsanlega dvelst sjóbirtingur lengi í Hagavatni á uppvaxtarskeiði sínu og væru það þá mistök að reyna að grisja urriðann, sem e.t.v. gengi síðar til sjávar vegna mikils þéttleika í Hagavatni og þarafleiðandi fæðuskorts. Með merkingum í Hagavatni má komast að því hvort urriði sem er "staðbundinn" fari síðar í sjó.

FRAMKVÆMD RANNSÓKNA.

Að minnsta kosti níu gildir þarf að staðsetja í eftirfarandi ám og lækjum. Vallá, Sellæk, Netá, Barnalæk, Alftavatnslæk og fjórum öðrum lækjum er renna í Vatnsflóann. Meðfylgjandi grein "A lightweight portable fishtrap for use in small lowland rivers" fjallar um gildru sem líklega yrði sett í nokkra lækina, en í öðrum yrði bogagildra (sjá "Veidigildir til notkunar í ám og vötnum" eftir Jón Kristjánsson bls. 13). Á gildrunum yrðu þó gerðar þær breytingar þannig að þær veiddu í báðar áttir.

Í Hagavatni, og hugsanlega í Vatnsflóanum yrði notuð Kílinót sjá grein "Forsöksfiske med kilenot etter röye í Iesjavre 1971".

Í Staðará kemur einna helst til greina að nota skágildru eins og talað er um á bls 8 í fyrrnefndu hefti eftir Jón Kristjánsson.

Allur fiskur sem í gildrunar gengi yrði lengdarmældur og merktur og síðan sleppt aftur.

Í helstu lækjum og ám yrði rafveitt og seiðin merkt með uggaklippingu.

Árangur merkinga kæmi að hluta til í ljós strax á rannsóknartímabilinu, en annað svo sem merkingar á seiðum og "staðbundnum urriða" í Hagavatni gæfi ekki upplýsingar fyrr en að nokkrum árum liðnum.

Rannsóknartímabil.

Vor. Skágildran verður að vera komin niður í Staðará áður en fiskgöngur til sjávar eru verulega hafnar. Niðurgöngufiskur yrði merktur.

Sumar. Allar gildir í notkun, en búast má við því að flestar þurfi litla umsjón nema skágildran í Staðará, en þar verður fylgst með laxi. Ennfremur yrði þá silungur í Hagavatni merktur og sömuleiðis yrði rafveitt í ám og lækjum og seiði uggaklippt.

Haust. Allar gildir í notkun og fylgst grannt með öllum göngum fisksins á vatnasvæðinu. M.a. ættu þá að koma í ljós endurheimtur sjávargengins silungs.

Forsenda þessara rannsókna er sú að nákvæmar veiðiskýrslur, bæði stangar- og netaveiðiskýrslur séu færðar.

KOSTNAÐUR.

Rannsóknirnar yrðu framkvæmdar af stúdentum frá Háskóla Íslands. Tíminn í útivinnu er áætlaður 3 mánuðir. Kostnaður yrði þá sem hér segir og er þá miðað við verðlag 1/3 1983.

Laun í 3 mán. samkv 12 launaflokki B.S.R.B. 2.þrepi .12728 *3 ...	38184	kr.
10 ferðir Reykjavík-Staðarsveit-Reykjavík 500 x 10.....	5000	"
9 gildirur á kr.2500 stk.	22500	"
1 skágildra á 12000 kr.stk.	12000	"
1 gildra(kílinót) á 12000 kr.stk.	12000	"
upphald í 90 daga á 810 kr. sólarhring.	72900	"

Samtals kostnaður.

162.584 kr.

EFTIRMÁLI.

Kostnaður vegna gildruggerðar er töluverður, en á móti kemur að þær geta enzt í fjölda ára. Ef allt gengur að óskum og veiðiréttareigendur eru sammála því að rannsóknir haldi áfram er mjög líklegt að Háskóli Íslands hefði áhuga á að láta stúdenta halda áfram rannsóknnum.

Þorir Dan Jensen